

LÈXIC: DEFINIM PARAULES

Activitat inicial: Joc de les definicions

Ets capaç de saber la paraula que s'explica en cada definició? Totes les pots veure a l'aula.

1. Superfície pintada de negre o d'un color fosc per a escriure-hi, dibuixar-hi, amb una barra de guix.	P _____
2. Reproducció impresa d'una obra en fulls de paper reunits per plecs formant un tot.	L _____
3. Utensili per a dibuixar i escriure, constituït per una mina inclosa en una barreta cilíndrica o prismàtica de fusta, el cap del qual es talla en punta a fi de deixar descobert l'extrem de la mina.	L _____
4. Utensili amb què s'esborra una pissarra.	E _____
5. Utensili manual utilitzat per a escriure, proveït d'un depòsit de tinta viscosa tancat en un cap per una bola d'acer.	B _____
6. Peça llarga de fusta amb claus, clavilles, etc., que serveix per a penjar-hi robes, mercaderies, etc.	P _____
7. Cistella utilitzada per a llançar-hi els papers inútils.	P _____
8. Tros d'argila terrosa usada per a escriure damunt d'una pissarra i per a altres objectes.	G _____
9. Conjunt de jersei i pantalons que se sol fer servir en pràctiques esportives.	X _____
10. Cada una de les làmines rectangulars de paper que formen un llibre, un quadern, etc.	F _____

LA DEFINICIÓ

Què és?

Definir una paraula o una expressió és explicar el seu significat.

La definició ha de ser **clara** i **útil** i el més **breu** possible. (Exemple 1)

Com es defineix una paraula?

- Moltes vegades, la definició d'una paraula comença per l'**hiperònim**, és a dir, per la paraula que indica el **camp semàntic** al qual pertany. (Exemple 2)
- De vegades s'utilitza un **sinònim** per a definir una paraula. (Exemple 3).
- En una definició es poden donar **informacions diferents** sobre el significat de la paraula: com és, com es produeix, per a què serveix... (Exemple 4)
- Els **diccionaris** són els llocs on estan definides totes les paraules d'una llengua. Estan ordenats alfabèticament i, a més d'**explicar el significat**, s'indica la **categoria gramatical** de cada paraula amb una abreviatura. (Exemple 5)

En aquesta adreça es troben les abreviatures per a cada categoria gramatical:

<http://projectiu.org/assignatures/valencia/projectes/webgrama/informat1.html>

EXEMPLES

1. CAMINAR: Traslladar-se a peu d'un lloc a un altre.

2. CAMISA: *Peça de vestir* [hiperònim] amb cos i mànegues, que cobreix el tors i que es porta sobre la pell o sobre la camiseta o altra roba interior.

3. CANSAMENT: Fatiga

4. AUTOMÒBIL: Vehicle [*hiperònim*] automòbil terrestre, generalment de quatre rodes [*com és*] i destinat al transport de persones [*per a què serveix*].

5. MENJAR: v. tr. [verb transitiu] Ingerir aliments sòlids o semisòlids.

COR: *m* [nom masculí] Òrgan central i motor de l'aparell circulatori.

DIVERTIT, -IDA: *adj.* [adjectiu] Que diverteix, que entreté o distrau agradablement.

ACTIVITAT

1. Identifica les informacions que apareixen en aquesta definició: hiperònim, com és, per a què serveix, categoria gramatical, etc.:

f. Utensili de cuina, de metall, en forma de vas rodó ample i de poca altura, amb un mànec llarg o amb dos anses menudes, que serveix per a fregir i coure menjars.

2. Endevina la paraula que correspon a la definició.

SINÒNIMS, ANTÒNIMS, CAMPS SEMÀNTICS I HIPERÒNIMS

Què són?

SINÒNIMS: són mots que, tot i ser diferents, tenen el mateix significat.

Aquell *noi* porta la *samarreta* molla.

Aquell *xicot* duu la *camiseta* xopa.

ANTÒNIMS: són mots que tenen significats oposats.

alt/baix *començar/acabar* *sempre/mai*

CAMP SEMÀNTIC: és l'agrupació de mots que estan relacionats pel seu significat.

Vehicles	família	habitatge
cotxe, moto, camió...	pare, mare, avi, nét...	casa, pis, apartament...

HIPERÒNIM: mot general que inclou en el seu significat altres mots de menor extensió.

HIPERÒNIMS	HIPÒNIMS
metall	cobre, mercuri, or, plom, zinc...
beguda	aigua, cervesa, licor, llet, suc, te...

ACTIVITATS

1. Relaciona les següents paraules sinònimes:

benzina	instant
costum	rebutjar
regal	bestiesa
refusar	sageta
animalada	hàbit
moment	obsequi
fletxa	gasolina

2. Per a cada un dels mots següents, se't donen dos sinònims i un antònim. Subratlla l'antònim:

- golut: golafre, desmenjat, voraç
- resistir: cedir, aguantar, suportar
- lleu: pesat, àgil, lleuger
- calma: placidesa, agitació, serenitat

3. A quin camp semàntic pertanyen els grups de mots següents?

aixella, canell, melic, clatell:

automòvil, tramvia, metro, avió:

periquito, gat, hámster:

4. Hiperònims: http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/mudsmots/taller/02_2.swf

TASCA: DEFINIR PARAULES D'UN CAMP SEMÀNTIC CONCRET

Per grups, escolliu un camp semàntic:

CAMPS SEMÀNTICS
1. El menjar
2. L'habitatge
3. La salut i les malalties
4. Els animals

Tots els camps semàntics anteriors s'han treballat a les diferents unitats. Consulteu el llibre de text i la llibreta, i seleccioneu les paraules que definireu.

Camp semàntic: _____

FONT: _____

PARAULA

DEFINICIÓ

Copia les definicions dels diccionaris, però tu has de **definir**
almenys 2 paraules

VERBS

1-

2-

3-

4-

5-

ADJECTIUS

1-

2-

NOMS

1-

2-

3-

4-

5-

6-

7-

8-

TASCA: JUGUEM AL TABÚ

El **tabú** és un joc de tauler per equips on guanya qui primer recorre un circuit, pel qual s'avança endevinant les paraules que intenta definir el company. Aquest no pot pronunciar determinades paraules (per això són tabú) i té un temps limitat. Si diu una paraula prohibida, s'acaba el torn i passa a l'altre equip.

És un joc de paraules on es posa a prova el vocabulari dels participants, per això ha estat usat amb fins educatius.

CONSELLS PER A JUGAR AL TABÚ

Per **explicar una paraula** pots fer servir:

- **definició**
- **sinònims i antònims**
- paraules del mateix **camp semàntic**
- exemples
- referència a fets o situacions compartides

Prohibicions:

No pots dir cap de les 4 paraules tabú que apareixen a la targeta.

PORTERIA

FUTBOL

GOL

TRAVESSER

BALÓ

Abans d'elaborar les targetes del joc, omple aquesta graella amb les paraules seleccionades:

[illegible]

--	--	--	--	--